

ГБОУ «СОШ № 19 г. Назрань»

Республика Ингушетия

«Согласовано»
на заседании МО
Протокол № 8
«28» августа 2022 г.

«Рассмотрено»
на заседании научно-
методического совета
Протокол № 8
«28» августа 2022 г.

УТВЕРЖДАЮ
директор ГБОУ
«СОШ № 19 г. Назрань»
М.Х. Арчакова
Приказ № 456
от «29» августа 2022 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

адаптированная для индивидуального надомного обучения

по предмету «Родная(ингушская) литература»

Уровень общего образования – **основное общее образование (5-9 классы)**

Класс – 5 класс

Количество часов – 1 часа в неделю (34 ч. в год)

Рабочая программа по предмету «Родная(ингушская) литература» для 5 классов составлена в соответствии с требованиями Федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования, примерной программы изучения дисциплины на базовом уровне, рекомендованной Министерством образования и науки РФ, с учетом примерной программы базисного учебного плана для индивидуального надомного обучения по предмету «Родная(ингушская) литература» для 5 классов.

Кхетора каъхат(пояснительная записка)

Г1алг1ай литература программах лаъца

Г1алг1ай литература программас новкъостал ду хъехархочоа берашта г1алг1ай йоазонхоша кхелла говзаме йоазоний чулоацам а, тема а, идея а къоастаде а, х1аьта цар шоай произведенешта бувцаш болча ценаца, хозача, говзамеча меттах пайда эца а.

Г1алг1ай литература хъехаш вола хъехархо декхарийла ва литература новкъосталца берашта г1алг1ай метта хозал, говзал, к1оаргал, цун ганз йовзийта, уж кхетамца, эхь-эзделца кхебе, дикачун-вочун къоастам бе ховргдолаш.

Дешархошта ха деза г1алг1ай литература хъахилара наькъаш. Укхаза царна хайтача бакъахъа да, вай г1алг1ай литература хъахилара г1улакх малаг1ча торонца эттад, эггара хъалхара г1алг1ай йоазув 1923 шера Мальсагов Кураза Зоврбика кхелла хилар, из латински ларда т1а хинналга. Эггара хъалха г1алг1ай меттала кепатеха йоазув 1923 шера «Сердало» яхача газета т1а кепатеха хилар.

Цъабабкъда, шоай йоазув хиннадеце а, багахбувцам б1аьхий хиннаб г1алг1ай къаман, тайп-тайпара жанраш чу а йоаг1аш: къаьнара иллеш, фаьлгаш, к1оанолгаш, ховли-довзалеш, легендаш, шира оаламаш, ишта кхы д1ахо а.

Г1алг1ай литература никъ 1923 шерагара денз таханарча денга кхаччалца чоалхане болаш хъабенаб. Массехк хана доакъоох бекъа йиш я из.

Хъалхара ха – 1920-г1а шераш – говзаме йоазонаш хъахила доладенна ха я, х1аьта 1930-г1а шераш – г1алг1ай литература дег1ая йолаенна ха я.

Программа юкъе йоаг1а произведенеш берий ханага хъежжа я, чулоацам а, керттера уйла а дика кхетадергдолаш, х1аьта х1ара классе багахбувцамах пайда эц.

5 классашка дешархой кхетамца кхебара духъа, ужэхъаца, эзделаца, хозанена лоарх1амца кхебара духъа дола говзаме йоазонаш 1омаду. Цу классашка 1омаеш йола материал чоалхане яц, ший чулоацамга хъежжа, х1аьта идейни кхетам балара г1улакх лертт1а да цун.

Х1ара классашка чуйоаг1аш йола материал хронологически хъисапе луш я, дешархой литература исторех а литературеи вахари в1аши дувзаденна хиларах а кхетаргболаш. Цул совг1а, мехка истори а дикаг1а йовзаргъя царна.

5 классашка говзамеча йоазонашца цхъана литературни теорех кхетам лу. Дешархоша керттера кхетаде дезаш дар да литература говзаме кхоллам хилар, цун мотт поэтически хилар. Литература теори дикаг1а кхетаергья дешархоша, говзамеча произведенешца цхъатарра 1омайойя.

Х1ара классе литература чулоацамга а дешархой кхетамга а, цар дег1адара боарамга а хъежжа, тайп-тайпара хъехара накъаш леладе деза: хоза кьоастанеш текст ешар, суртех, телевиденех, компютерах пайда эцар. Цул совг1а, дешархошка шоашка болх байта беа йоазонхоех а цар говзамеча йоазонех лаьца кхы а дукхаг1а хоамаш лохаш.

5 классашка теркам бе беа хоза кьоастанеш, кхетадеш шаьра дешара говзал лакхаяккхара. Из программай декхар кхоачашданза даргдац, урокаш т1а а дешаш, ц1аг1арча дешара т1ахьожамца кулгал а деш. Дешара техника тоаеш болх бе беа массане цхъана дешаш, юкъ-юкъера хоржаш дешаш, оттадаьча хаттара текстаца жоп луш, ишт. кх. д1.

Лакхерча классашкара дешархой кертерча даькъе кхетам болаш кийчбе беа ешаш йола произведенеш шоай ло1аме яшха, анализ е, керттера ма1ан а, уйла а гучадоахаш, цар мах бе.

Метапредметни

Регулятивни УУД

- Хъехархочунца дешара т1адуллар оттаде, урока лерх1амга хъежжа. Деша дешара лерх1амашка хъежжа.

- Массанеца цхъана урока план оттае ха, произведени чулоацам хъабувцара план оттае ха. Планага хъежжа беш бола болх тахкар, баьча балха корта бар, мах бар, иштта кхыча дешархой балха мах бар.

- З1амигача тоабаца е шинне цхъана болх беш, кердача темах ховр а, де ховр а хъакьоастанеш. Урок йодаш беча балхах раьза хилар е ца хилар д1аяздар, лакхача говзала т1акхувш хилар хъахьокхар.

- Ше баьча балха раьза хилар е ца хилар дешархочо ший ло1амаг1а хъаалар, урока карах ца доалача х1ама теркам бар, из тоадара болх бе лерх1ам дагалацар.

Познавательни УУД.

- Текста тохкам бе ха, хъехархочо хаттараишца новкъостал а деш. Деша къайла ма1ан ха, из тахка.

-Произведенеш шоайла йиста, в1ашкаоттае, юкъарадар а тарадоацар а хъаоалаш.

-Дийшачун даькъа диста мукъама е или даькъаца, е суртаца, е кицаца

Произведени турпалхочо дечун бахъан тахкар. Шийна хетачун, ше яхачун доагIа масалаи доаладе, даържа дувзаденна къамаъл де.

- ГIалгIай фаългаи кхоллара лерхIам ха, цар лу пайда, цар лерхIам ха.

- Поэзи а проза а шоайла къоастае ха, литературни Илман кхетам балара текстаи санна.

- Кхоллама навикаи хъахъокхар, тайп-тайпара произведени дагалувцаи, проектни тIадуллари кхоачаидеи.

- Дешаидар кхетаде, дийшар лоаца таблица чу а схема чу а дIаязде ха.

Коммуникативни УУД.

- Дувцара къамаъл оттаде, урока болх беи кадай хила, хаттараи тела. Диалог, тоабах болх беи дакъа лаца. Шийна бакъахъа хетар чIоагIаидеи, кхычарца къамаъл де хар.

- Темага хъежжа 5-6 предложенех дувзаденна къамаъл оттаде. Проекта 1-2 слайд кхолла. Кхычунга ладувгIа ха, къовсама юкъе дакъа лаца.

- Произведени урпалхочо даъчун мах бе, эзди дешаица къамаъл де.

- Кхыча дешархой урока баъча балха мах бе ха, оттаяъча критерешца.

- Барт бара кийча хилар хъахъокхар, къовсам, дов е цатоам дIабаккхара тайп-тайпара вариациеи йоалае ха.

- Боккхийчарца къамаъл деш, книжкаи, доилоргаи, энциклопедеш дешаи кердадар, пайдабар леа.

- Йоккха йоаца презентаци (5-6 слайд дола) боккхийчар новкъосталца кийчъар, проекта темага хъежжа, слайдаика хъежжа темах лаъца лоаца дувца.

Личности.

- Художественни произведени ешарца дезала юкъера беама керттара хъал хар (барт хилар, сий дар, беама, къахетаме, вIаи новкъостал деш хилар)

- Ше ваьнна моттиг хови хила, ше малагIа этносаца лоархIаи ва ха. Кхыча къамех цар сий деш къамаъл дар.

- Кхыйола культураи а, къамаи а долга хови хилар, дикагIа довзачарех хъадувца ха, культураца е динаца шоай культура е дина тарахетараи хъаала хар (нохчий, татараи, Iарбий, сирийцаи, кх. дI. а).

- Юкъа а ца лелхаи, кхычунга ладувгIа ха, ший уйла сатийна дIаалар, тайп-тайпара аргументаи а йоалаеи. Дешархой вIаи къовсам балара бахъанаи ха.

- ЦIагIа а классе а книжкаи дешара тIакхуви хилар хъахъокхар, библиотеке ахар, мукъа волча хана, урока эша материал кийчъар.

- Йоазонхой кхолламах ха беам болаи хилар хъахъокхар, шийна эггара чIоагIагIа безачар цIераи яха хар, безара бахъан а хъаалар.

- Литературни кхоллама болх шийна эшаи болга хар.

- Ишколе вахара бокъонаи йовзар, цар дешархочоа лун айда малагIа ба хар. Дикача дешархочун масалаи доаладе ийишача произведени юкъера.

- Сага новкъостал доацаи ше болх бе хови хила, ше даъчох жоп дала дезалга хови хила.

- Поэтически деша хозал хови хила, йоазонхочо дешаица сурт дулаи доаладаъ дешаи хъалаха хови хила. Хозахийта дешаи а эпитетаи а шоай къамаъла юкъе доаладар.

-Эздедаца дар доацар ховш хила, литературни турпалхоехи эздийча сагахи йоакха оамалаш хьяювцаха, гЛулакхаца дар доацар кьоастаде ха.

- Дешаш а яз деш а нийса вагЛараи бЛаргий са толха ца дараи йоагЛа бокьонаш ховш хила. КЛьдвалар дЛадоаккхаш е еза упражненеш йовзаш, уж еш хила. Саг унахцЛена хилара бокьонаш цЛагЛа а накьайоалаш лелае ха.

Патриотически кхетам балар:

дешархо кьаман гЛулакхаи эздедаи тЛакхийна хилар;

- дезала вахар довзаш хилар;

- ший кьаман культура а, бусулба дин а довзаш хилар;

- Росси пачхьалкхен гражданин ше волга ховш хилар;

- дешархочун оамалаш, декхараш кхийна хилар: урока, урокал арахья а.

ГЛалгЛай метто, эрсий метто санна, метта Лилман дакьа а ший маЛанна а йоккха моттиг дЛалоац. Цун дешарца а кхетамца а бераш кхедара доккха практически маЛан да. Наьна метто юкьелоац дешархой патриотизма а, кхыча кьамашца Лимерза а, эзди а хилара уйлашца кхетадеш кхедара маьхала таронаш.

Тахан латтача хьале гЛалгЛай мотт Ломабара, цу метта йоазув де хара Лалаьмате йоаккха терко е еза кьаьстта ишколо. ХЛанзарча зама бераша Лалаьмате дукха бувцаш лелабу эрсий мотт. ЦЛагЛа а ара а бераша шоай наьна метта кьамаьл кЛезига ду. ГЛалгЛай мотт бувцачар а кьамаьла юкье дукха эрсий дешаш леладу, цудухья наьна мотт эрсий меттаца ийна бувц бераша. Ишттача хьале тЛехь тЛайоагЛача хана гЛалгЛай мотт бицбалара кхерам ба. Цудухья ишкола хьалха латта декхар да гЛалгЛай метта дешари йоазуви дешархошта Ломадар, безам тЛабахийтар, мотт дийнбар. Бера ший наьна мотт бовза а беа, беа а беа, уйла а цу метта хила еза. КЛира сахьатий боарам дукха беце а дешархоша мотт Ломабергба, хьехархоша из безаргболча тайпара дЛяхьехе. Цу тЛа йоазув де гЛалгЛай метта хала а дац, хЛана аьлча, гЛалгЛай абата тЛа дукхагЛадола алапаш эрсий метта санна да. Дешархошта Ломаде ЛотЛакхета алапаш да: л, аь, гл, кх, кь, кл, пл, тл, хь, хл, цл, чл, яь, дифтонг оа. Эрсий метта санна хьехархочо боккха теркам тЛабахийта беа дешаш дЛаоалаша яздеши йолча башхалонашта. Иштта боккха болх бе беа дешархоша оазаш нийса хьаалара, хЛана аьлча, бери яздеча хана ше харцахья дош дЛааларга хьежжа гЛалаташ а деш яздергда. Из болх л классе денз ца хаддаш бе беа, йоазув нийса хургдолаш.

Календарно- тематически план

Календарно-тематически план 5-г1а кл. Г1алг1ай литература

№	Чулоацам	Сахьат	Таьрахь		Ц1аг1ара болх	Индив. болх
			ФАК.	ПЛАН.		
1	<i>Мута1алнаькъанХьаж-Бийкар«Цхьоалаг1асентябре»</i>	1	5.09		<i>О. 4 дагахьа 1омае</i>	<i>Эггара хьалхара хьехархо дагайоха</i>
2	<i>ХамхойАхьмад«Лораделаидоттаг1ал»</i>	1	12.09		<i>О. 7 дагахьа 1омае</i>	<i>Доттаг1ал дувцаш дола кицаш гулде</i>
3	<i>ГаьгенаькъанГирихан«Дикадоттаг1а»</i>	1	19.09		<i>О. 8 – 9 шаьра еша</i>	<i>«Биь ког бола са доттаг1а» яхаш дувцар в1ашаг1долла</i>
4	<i>АлбакнаькъанЖабраил«Г1алг1айче, хьоезасона»</i>	1	26.09		<i>О. 14 – 15 дагахьа 1омае</i>	<i>Поэта биографи ха</i>
5	<i>Вай Республика.</i>	1	3.10		<i>О. 15 чулоацам юхахьабувца</i>	
6	<i>Г1алг1ай Республикапаччахьалкхенбайракх</i>	1	10.10		<i>О. 17 деша, юхахьадувца</i>	<i>Байракха сурт дилла</i>

7	<i>Вышегуров Мухъмад «Галг айченназам»</i>	1	<i>17.10</i>		<i>О. 19 – 20 шаъра еша</i>	<i>Дешархочун хоам: «Идрис Зязиков»</i>
8	<i>Фяьлгаиш.</i>	1	<i>24.10</i>		<i>О. 24 – 27, деша</i>	<i>Дешархочун хоам: «Фяьлгаиш»</i>
9	<i>Муталиев Хъаж-Бийкар « Борзи Таъхари»</i>	1	<i>7.11</i>		<i>О. 29 – 33 шаъра еша, сурт дилла</i>	<i>Биографи ха</i>
10	<i>« Маърийи Гиг» (фяьлг)</i>	1	<i>14.11</i>		<i>О. 33 - 39 фяьлг беша</i>	
11	<i>« Хъаькъал дола воккха саги къиза аьлеи» (фяьлг)</i>	1	<i>21.11</i>		<i>О. 40 - 41 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Дешархочун хоам «Боккхача нахацара лерх1ам»</i>
12	<i>«Малх, бутткъовсарах» (фяьлг)</i>	1	<i>28.11</i>		<i>О. 46 - 50 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Укх фяьлга доаг1а сурт дилла</i>
13	<i>«Даь-сесагикховошеи» (фяьлг)</i>	1	<i>5.12</i>		<i>О.50 - 57 фяьлг беша</i>	
14	<i>Халкъа къаьна дувцараш.</i>	1	<i>.12.12</i>		<i>О. 58 – 61 шира дувцараш деша</i>	<i>Сенах оал шира дувцараш яхача хаттара жоп ле</i>
15	<i>Берийиллеш, ловзараш</i>	1	<i>19.12</i>		<i>О. 67 – 77 цхъа илли 1омаде</i>	<i>Книжка т1а доаца берий илли дувца</i>

16	<i>Дикасагнакъавоаккхаибаъккхаловца</i>	1	26.12		<i>О. 79 дагахъа 1омае</i>	<i>Хоза ловца д1аязбе</i>
17- 18	<i>БоазаркъанаъкъаниИдриса «Заретта» яха дувцар</i>	1	9.01		<i>О. 83 – 98 чулоацам ха</i>	<i>Биографи ха</i>
19	<i>ОсмиевХъамзат «Лийг»</i>	1	16.01		<i>О. 99– 100 дагахъа 1омае</i>	<i>Дешархочун хоам: «Лораде деза оакхарий»</i>
20	<i>«В1аъхийвасо»</i>	1	23.01		<i>О. 102 - 103 шаъра еша</i>	
21	<i>Классаларахъадешар.Боканаъкъан А. «Оарц»</i>	1	30.01		<i>О. 181 - 185 дувцар деша.</i>	
22	<i>«Нахацара г1улакх», стихотворени</i>	1	6.02		<i>О. 108 – 109 шаъра еша</i>	
23	<i>«Дог1а» «Балха Гуйре»</i>	1	13.02		<i>О. 112 – 113 цхъа стих. дагахъа 1омае</i>	<i>Стих-на доаг1а сурт дилла</i>
24	<i>Осминаъкъан Хъ. «1а»</i>	1	20.02		<i>О. 115 дагахъа 1омае</i>	<i>1ан сурт дилла</i>
25	<i>Кхоартой Мажита Мурад. «Седкъий», стих.</i>	1	27.02		<i>О. 118 дагахъа 1омае</i>	<i>Биографи ха</i>
26	<i>Стихотворени кхоллара говзал</i>	1	5.03		<i>О. 120 чулоацам юхабувца</i>	

27	<i>«Кхор»</i>	1	<i>12.03</i>		<i>О. 123 – 126 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Дешархочун хоам: «Сийлахь – Боккха Даймехка т1ом»</i>
28	<i>Повествовани, монолог, диалог</i>	1	<i>19.03</i>		<i>О. 181 – 183 фаьлг беша</i>	<i>Монологически а диалогически а къамаьл оттаде</i>
29	<i>ПхъилекъонгийМахъмад–Са1ид «Оамал»</i>	1	<i>26.03</i>		<i>О. 135 – 138 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Алика сурт дилла</i>
30	<i>Композициисюжети</i>	1	<i>2.04</i>		<i>О. 141 деша</i>	
31	<i>ЗавъзнакъанБахъаудин «Пхъа лехар»</i>	1	<i>16.04</i>		<i>О. 144 - 147 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Биографи ха</i>
32- 33	<i>ЧакхенакъанСа1ид «Маькха г1орг1илгаш»</i>	1	<i>23.04</i>		<i>О. 158 - 178 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Биографи ха. Дешархочун хоам: «Нохч-Г1алг1ай депортаци»</i>
34	<i>Вайнаъхабагахбувцам (керд.)</i>	1	<i>7.05</i>			